

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قال الله تبارك و تعالی:

﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّهَا﴾

سوره مبارکه شمس، آیه ۹

امام خامنه‌ای مدظله‌العالی:

درس خواندن و تهذیب اخلاق و هوشیاری سیاسی همراه با تلاش‌های انقلابی، وظائفی هستند که دختران و پسران این نسل باید آنها را هرگز فراموش نکنند. ۱۳۹۸/۹/۲۴

عنوان:

اهمیت و آثار مستحبات

شناسنامه مطلب	
t-393	کد مطلب
تزکیه‌ای / تقوای عمومی / ورود به آستان بندگی / مستحبات / جایگاه و اهمیت	رده
مستحبات، آثار، احادیث، آیت الله بهجت (ره)، آیت الله سعادت پرور (ره)	برچسب
	توضیحات

پایگاه تزکیه‌ای، علمی، بصیرتی و مهارتی نُمُو

nomov.ir

انجام مستحبات اگر چه از جهت عمل به وظیفه و رعایت اولویت، در رتبه ای بعد از انجام فرائض و واجبات است و اگر موجب خللی در انجام واجبات باشد یا انجام آن مستلزم فعل مکروه یا حرام باشد، نبایست آن را انجام داد؛ اما از آن رو که در انجام آن، عبد مختار است و از روی شوق آن را به جا می آورد، نزد خداوند متعال امتیازی خاص محسوب گشته و آثار ویژه ای را در پی دارد.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِيُبَاهِي مَلَائِكَتَهُ بِالْعَبْدِ يَفْضِي صَلَاةَ اللَّيْلِ بِالنَّهَارِ فَيَقُولُ يَا مَلَائِكَتِي انظُرُوا إِلَيَّ عَبْدِي يَفْضِي مَا لَمْ أَفْتَرِضْهُ عَلَيْهِ أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ^۱.

رسول گرامی اسلام ص می فرمایند: خداوند تبارک و تعالی با دیدن عبدی که قضای نماز شبش را در روز به جا می آورد، بر ملائکه خود مباحثات می کند و ندا می دهد، ای ملائکه من نگاه کنید به بنده ام که قضا می کند چیزی را که من آن را بر او واجب نکرده بودم. شما را شاهد می گیرم که مغفرت خود را شامل او کردم.

این اثر و لطف ویژه خداوند مخصوص قضای نماز شب نیست و هر عمل مستحبی را شامل می شود؛ چرا که دلیل آن در حدیث اهتمام عبد بر انجام عمل مستحبی است که خداوند بر عبد واجبش نکرده است. این تعبیر که عبد عملی را به جا آورده است که بر او واجب نکرده ام «لَمْ أَفْتَرِضْ عَلَيْهِ»، در احادیث دیگر نیز آمده است.

از باب نمونه در حدیثی از امام صادق علیه السلام، پس از اینکه انگیزه عبد در انجام مستحب و خصوصاً نماز شب، بخشش گناهان و قبول توبه و افزایش روزی، بیان شده است؛ مژده تحقق همه این ها از سوی خداوند متعال و گواه گرفتن ملائکه بر این امر آمده است.

إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقُومُ فِي اللَّيْلِ فَيَمِيلُ بِهِ النَّعَاسُ يَمِينًا وَشِمَالًا وَ قَدْ وَقَعَ ذَقْنُهُ عَلَى صَدْرِهِ فَيَأْمُرُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَبْوَابَ السَّمَاءِ فَتَفْتَحُ ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ انظُرُوا إِلَيَّ عَبْدِي مَا يُصِيبُهُ فِي التَّقَرُّبِ إِلَيَّ بِمَا لَمْ أَفْتَرِضْ عَلَيْهِ

رَاجِياً مَنِّي لِثَلَاثِ خِصَالٍ ذَنْباً أَعْفِرُهُ لَهُ أَوْ تَوْبَةً أَجِدُّهَا لَهُ أَوْ رِزْقاً أَزِيدُهُ فِيهِ فَأُشْهِدُكُمْ مَلَائِكَتِي أَنِّي قَدْ جَمَعْتُهُنَّ لَهُ.^۱

آیت الله بهجت (ره) در اهمیت و آثار مستحبات چنین می فرماید:

می‌گوییم: به واجبات می‌پردازیم، مستحبات، شد شد، نشد نشد!

بابا، این مستحبات است که انسان را به جایی می‌رساند! برای همین، سباع و بهایم (مأموران دوران پهلوی) رشوه برای جلوگیری از مستحبات گرفته بودند. روزی در محضر حاج شیخ عبدالکریم رحمه‌الله گفته شد: روضه‌خوانی که مستحب است و جلوگیری از آن توسط پهلوی اشکالی ندارد. ایشان فرمودند: بله، مستحبی است که هزار واجب در آن است...

آقا سید جمال‌الدین گلپایگانی رحمه‌الله به آقا زاده خود می‌فرمود: اگر نماز شب نخوانی، عاقت می‌کنم! پسر ایشان خیلی ناراحت می‌شود و می‌گوید: برای ترک مستحب چرا عاقم می‌کنی؟ ایشان می‌فرماید: منظورم این است که تا می‌توانی نماز شب را ترک نکنی.

برای ترک مستحب فرزندش را عاق می‌کند. در حقیقت با این کار آتیه فرزندش را تأمین می‌کرده است؛ زیرا هر راهی جز آن، چه مال و چه زمین و ملک و چه گوسفند و دام و... فناپذیر است.^۲

آیت الله سعادت پرور (ره) به یکی از دوستان صمیمی و یاران طریقت در اولین توصیه چنین نوشته اند:

تصدقت شوم!

نظر به محبت دیرینه که با شما و دوستان هم‌طریق خود دارم، لازم دانستم اموری که در سلوک الی‌الله به نفع سالک است، تذکر دهم؛ در صورت مراعات، ره صد ساله، یک ساله طی شود، ان شاء الله.

۱ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص: ۴۲

۲ در محضر بهجت، ج ۲، ص ۱۶۹

اول: فعل واجبات و ترك محرمات، پس از آن مستحبات را حتّی المقدور به جای آورد و ترك مكروهات کند. از مستحبات، نماز شب و بیداری قبل از اذان صبح را بسیار اهمّیت دهد، هم چنین نماز اوّل وقت، قرائت قرآن و توسّل به رسول - صلی الله علیه وآله وسلم - و اولادش - علیهم السّلام - را ترك نکند...^۱

ایشان در کتاب پاسداران حریم عشق از محمد بن منازل نیشابوری^۲ چنین نقل می کنند:

- «لم یضیع أحدٌ من الفقراء فريضةً من الفرائض، إلا ابتلاه الله بتضييع السنن؛ ولم يبتل أحدٌ من الفقراء بتضييع السنن؛ إلا أوشك أن يُبتلى بالبدع.»

هیچ يك از فقراى سالکین، واجبی از واجبات را ضایع نکرد مگر این که خدا او را به ضایع کردن مستحبات امتحان می کند و هیچ يك از فقرا به ضایع کردن مستحبات امتحان نشدند، مگر این که شاید به بدعت مبتلا شود.^۳

۱- رسائل عرفانی، ص: ۲۳۰- نرم افزار مجموعه آثار ایت الله سعادت پرور(ره) مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی نور.

۲- عارفی جلیل القدر و یگانه روزگار خود و عالم به علوم ظاهری و معرض از دنیا و خلق است. با حمدون قصار مصاحبت نمود و طریقه وی را اخذ کرد تا این که سال ۳۲۹ در نیشابور از دنیا رفت.

۳- پاسداران حریم عشق، ج ۸، ص ۳۶۳- نرم افزار مجموعه آثار ایت الله سعادت پرور(ره) مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی نور.